

Opetus- ja kulttuuriministeriö

10. 02. 2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

no. / /

Vihreän eduskuntaryhmän lausunto lukiokoulutuksen yleisiä valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa valmistelevalle työryhmälle

Yleistä

Työryhmän lähtökohtana on ollut vähentää lukio-opintojen pirstaleisuutta ja syventää opiskelijan osaamista. Työryhmän mukaan 1990-luvun alussa tehty tuntijakouudistus lisäsi valinnaisuutta ilman, että sen rinnalle tuotiin eri oppiaineita yhdistäviä opintokokonaisuuksia. Tätä asiaa pyritään nyt uudistuksella korjaamaan.

Tavoitteen saavuttamiseksi työryhmä esittää merkittävästi lisää valinnaisuutta ja opintojen alkuun sijoitettavia oppiainerajattomia yhteisiä opintokokonaisuuksia luonnontieteellisiin, humanistisiin ja yhteiskunnallisiin aineisiin. Uutena lukio-opintoihin tulisivat teemaopinnot, joiden tarkoitus olisi syventää ja soveltaa opittua ja vahvistaa yhteisöllisyyttä ympäröivä yhteiskunta huomioiden.

Uudistuksen lähtökohdat ovat osittain ymmärrettäviä, mutta työryhmän ehdotus ei kokonaisuudessaan ole kannatettava. Työryhmä ehdottaa kolmea eri vaihtoehtoa, joissa A-vaihtoehdossa on eniten valinnaisuutta ja C-vaihtoehdossa vähiten. Vihreä eduskunta ei kannata mitään esitetyistä muutosmalleista.

Vihreän eduskuntaryhmän mielestä työryhmän esittämät uudistukset ovat niin laajoja, että ne edellyttäisivät lukiolain avaamista. Nykyisen lukiolain kirjaus estää muuttamasta uskontoa ja terveystietoa samalla tavalla valinnaiseksi kuin esimerkiksi biologiaa ja historiaa. Jos yksittäisten oppiaineiden pakollisuudesta halutaan luopua, tulisi silloin tarkastella kaikkia oppiaineita samalta viivalta.

Uudistukseen sisältyy myös hyvin suuria avoimia kysymyksiä, jotka tulisi ratkaista ennen tuntijaon uudistamista. Mitä eri oppiaineet yhdistävät opintokokonaisuudet sisältäisivät ja kuka niitä opettaisi? Esityksessä mainitaan, että yhteiset opintokokonaisuudet antaisivat kuvaa oppiaineiden luonteesta, tiedonmuodostumisperusteista sekä niiden antamista mahdollisuuksista ja hyödyntämisestä yhteiskunnassa ja työelämässä.

On vaikea nähdä, mitä lukion aloittava nuori saa irti tällaisesta eri oppiaineita ja niiden tiedonmuodostusperusteita esittelevästä kurssista. OAJ:n lausumassaan ilmaisema huoli näiden

kurssien jääminen turhiksi esittelykurseiksi ja tyhjäkäynniksi on aiheellinen. Ennemminkin yhteisten opintokokonaisuuksien tavoitteita tulisi integroida jokaisen oppiaineen oppisisältöihin.

Toinen varsin avoimeksi jäävä uudistus on pakolliset eheyttävät teemaopinnot. Millaisia konkreettisia sisältöjä ja tavoitteita näillä opinnoilla olisi? Tutkivat, tiedon hankintaan ja jäsentämiseen tähtäävät opintokokonaisuudet ovat kannatettavia, mutta niiden sisältöä ja suhdetta varsinaisiin oppiaineisiin tulisi vielä tarkentaa.

Lukio-opinnoissa tulisi lisätä läpileikkaavien teemojen käsittelyä. Yksittäisten eri aineiden kurssien ja teemaopintojen sisältöjä tulisi tarkastella myös läpileikkaavien teemojen näkökulmasta. Ympäristökasvatus, kestävä kehitys ja ilmastonmuutos ovat sellaisia teemoja, joita olisi hyvä käsitellä ilmiöpohjaisesti oppiainerajat ylittävästi.

Lukio-opintojen tulisi tukea myös aktiiviseen kansalaisuuteen kasvamista, demokratiaa ja tasa-arvoa. Myös näiden aiheiden käsittelyyn ehdotetut teemaopinnot olisivat toimivia.

Työryhmä perustelee esitystään yleissivistävyyden lisäämisellä. Voidaan kuitenkin perustellusti kysyä, eikö esitetty valinnaisuuden lisääminen nimenomaan vähentäisi yleissivistystä.

Yksittäiset oppiaineet

Äidinkielen kurssimäärän vähentäminen yhdellä ei vaikuta olevan linjassa työryhmän esitysten tavoitteiden kanssa. Mikäli opiskelijoiden tiedonhaku- ja tiedonkäsittelytaitoja halutaan kehittää, on hyvä äidinkielen osaaminen siihen perusedellytys. Vähennystä perustellaan sillä, että teemaopintojen yhteydessä myös äidinkieltä hyödynnetään ja sovelletaan. Teemaopintojen sisältö jää kuitenkin esityksessä varsin auki.

Matematiikkaan ehdotettu kaikille yhteinen kurssi on kannatettava ajatus. Se voisi kannustaa erityisesti tyttöjä valitsemaan pitkän matematiikan nykyistä useammin.

Kielten opiskelun määrä pitäminen ennallaan on perusteltua. Liikunnan ja opinto-ohjauksen pakollisten kurssien lisääminen yhdellä on hyvä linjaus. Taideaineiden sisällöllinen uudistaminen vaikuttaa perustellulta.

Luonnontieteellisiä opintoja ehdotetaan A-mallissa kokonaan vapaaehtoisiksi lukuun ottamatta terveystietoa. C-mallissa jokaista oppiainetta olisi yksi pakollinen kurssi. Vihreän eduskuntaryhmän mielestä luonnontieteellisiä opintoja ei pidä muuttaa kokonaan valinnaisiksi. Lisäksi terveystiedon erityisasema lakiin perustuvana pakollisena oppiaineena tulisi poistaa.

Humanistis-yhteiskunnallisia ja katsomuksellisia opintoja ehdotetaan A-mallissa kokonaan vapaaehtoisiksi lukuun ottamatta uskontoa. C-mallissa jokaista oppiainetta olisi yksi pakollinen kurssi. Vihreän eduskuntaryhmän mielestä humanistis-yhteiskunnallisia opintoja ei pidä muuttaa kokonaan valinnaisiksi.

Uskonnon lakiin perustuva erityisasema tulisi poistaa. Lisäksi tulisi valmistella siirtyminen erillisestä oman uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetuksesta kaikille yhteisen maailmankatsomustiedon opetukseen.

Uskonnon ja terveystiedon osalta vihreä eduskuntaryhmä yhtyy työryhmän jäsenen professori Jarkko Hautamäen lausumaan.

Muita huomioita

Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa työryhmän esitystä siitä, että asetuksella säädettäisiin maahanmuuttajille ja muille vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteista.

Työryhmä pohtii kriittisesti erityisen koulutustehtävän saaneiden lukioiden erityisasemaa. Työryhmä mukaan voidaan erityislukioiden asemaa pohtia uudelleen, jos valinnaisuus lisääntyy kaikissa lukioissa. Koska vihreä eduskuntaryhmä katsoo, että valinnaisuutta ei pidä lisätä laajimman ehdotuksen mukaan, on erityislukiolle ja niiden erillissäännöksille tarvetta myös jatkossa.

Työryhmä käsittelee yllättävän vähän tietotekniikan käyttöä opetuksessa ja erillistä tietotekniikan opetusta. Tietotekninen osaaminen on välttämätöntä tulevaisuuden työelämässä. Siksi tietotekniikan integroiminen entistä syvemmin eri oppiaineisiin on entistä tärkeämpää. Lisäksi on harkittava myös erillisen tieto- ja viestintätietotekniikan oppiaineen perustamista. Oppiaineen tulisi kehittää oppilaiden tietoteknisiä ja viestinnällisiä taitoja ja antaa perustiedot ohjelmoinnista.

Lausunnon keskeinen sisältö

Vihreä eduskuntaryhmä katsoo, ettei työryhmän ehdotuksia voi toteuttaa sellaisenaan. Valinnaisuutta ei pidä lisätä työryhmän ehdottamassa laajuudessa.

Uskonnon ja terveystiedon lukiolaissa mainittu erityisasema tulee poistaa. Uskonto tulee korvata kaikille yhteisellä maailmankatsomustiedolla.

Opintoja eheyttävien teemaopintojen sisältöjä tulee pohtia tarkemmin. Tutkivat, tiedon hankintaan ja jäsentämiseen tähtäävät opintokokonaisuudet ovat kannatettavia, mutta niiden sisältöä ja suhdetta varsinaisiin oppiaineisiin on syytä vielä tarkentaa.

Tieto- ja viestintätietotekniikan opetusta lukiossa tulee kehittää nykyisestä.

Helsingissä 6.2.2014

Outi Alanko-Kahiluoto
puheenjohtaja
Vihreä eduskuntaryhmä